

Çocuk Koruma Nedir?

UNICEF 'çocuk koruma' terimini, içlerinde ticari amaçlı cinsel sömürü, çocuk ticareti, çocuk işçiliği ve genital sakatlama ve erken yaşta evlilik gibi olumsuz geleneksel uygulamaların yer aldığı çocuklara yönelik her tür şiddet, istismar ve tacizin önlenmesi ve bunlara müdahale edilmesi için kullanır. UNICEF'in çocuk koruma programları sözü edilen türden mağduriyetlere karşı aile birliğinden uzakta, silahlı çatışma ortamında kalan, özellikle savunmasız durumdaki çocuklara ulaşmayı hedefler. Çocuk haklarına yönelik olarak her ülkede yaşanan ihlaller yaygın olmalarının yanı sıra görmezden gelinmektedir ve çocukların hayatta kalmalarının ve gelişimlerinin önünde bildirilmeyen temel insan hakkı ihlali durumundadır. Şiddete, istismara, tacize maruz bırakılan ve ihmal edilen çocuklar ölüm, bedensel ve ruhsal hastalıklar, HIV/AIDS, yetersiz eğitim, zorunlu göç, açıkta kalma, serserilik tehlikeleriyle karşı karşıya kalmakta ve ilerleyen yıllarda yetersiz anne babalar haline gelebilmektedir.

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

- Yaşları 5-17 arasında değişen yaklaşık 126 milyon çocuk sağlığa zararlı işlerde çalıştırılmaktadır ve buna aile içi çalıştırma dahil değildir.¹
- Dünya genelinde 1 milyondan fazla çocuk yetkililer tarafından alıkonulmuş durumdadır.²
- Günümüzde sayıları 130 milyonu aşan genç kız ve kadının genital sakatlama maruz bırakıldığı tahmin edilmektedir.³

ÇOCUKLAR İÇİN GÜVENLİ BİR ÇEVRE OLUŞTURULMASI

Çocukların şiddet, istismar ve sömürden uzak tutulmalarını sağlayacak koruyucu bir çevre oluşturulması için sekiz önemli bileşenin bir araya getirilmesi gerekir: Çocukların korunma haklarını güçlendirmek için **hükümetin kararlılığı** ve **kapasitesinin** güçlendirilmesi; gerekli **yasal düzenlemelerin** yapılması ve **hayata geçirilmesi**; olumsuz **davranış, gelenek ve uygulamaların** ortadan kaldırılması; medya ve sivil toplum paydaşlarını da kapsayacak biçimde çocuk koruma konusunun **tartışılmasını** teşvik etme;

İNSAN HAKLARI

Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) aralarında ekonomik sömürü ve zararlı işlerde çalıştırılmanın önlenmesi, her tür cinsel istismar ve taciz, fiziksel ya da ruhsal şiddetten korunmanın yanı sıra çocukların aileleriyle birlikte kalma haklarının da yer aldığı çocuklara özgü temel hakların çerçevesini belirler. Söz konusu korumanın kapsamı çocuk ticareti, cinsel sömürsü ve pornografisi ve de çocukların silahlı çatışmalara dahil edilmelerini konu edinen iki **İsteğe Bağlı Protokol**le genişletilmiştir.

çocukların **bilgi, beceri** ve **topluma katılım** düzeylerinin geliştirilmesi; **aileler ve toplulukların kapasitelerinin** artırılması; **koruma, iyileştirme** ve **bütünleşmeyi** sağlayacak içlerinde temel sağlık, eğitim ve önleme dahil olmak üzere **temel hizmetlerin sağlanması**; etkin bir **denetleme, izleme** ve **raporlama** sisteminin oluşturulması

ÇOCUKLAR İÇİN GÜVENLİ BİR ÇEVRE OLUŞTURMA STRATEJİLERİ

UNICEF ve ortakları şu alanlarda faaliyet gösterirler:

- Uluslararası insan hakları mekanizmasından yararlanarak uluslararası savunuculuk yapmak
- Çocukların korunmasını sağlamak üzere hükümetten topluluklara, ailelerden çocuklara yayılan her alanda ulusal savunuculuk yapmak ve diyalog başlatmak
- Çocuk koruma konusunu ulusal kalkınma planlarına dahil edilmesini sağlamak
- Çocuk koruma alanında yasal ölçütlerin bilinmesi, anlaşılması, kabullenilmesi ve hayata geçirilmesinin öneminin vurgulayan yaklaşımlar geliştirmek
- Aileler ve toplulukların çocuk korumaya ilişkin sorunları çözme kapasitelerini destekleyip güçlendirecek toplum-temelli yaklaşımlar benimsemek

- Sivil toplum kuruluşları, dini gruplar ve diğer BM örgütleri, meslek örgütleri, çocuklar, gençler ve medya ile ortaklıklar geliştirmek

YAKIN DÖNEMDE ULAŞILMASI PLANLANAN HEDEFLER

- Hükümetlerin kararlarını çocuk korumaya ilişkin hakların farkına vararak, bunları daha iyi anlayarak ve bu konudaki inceleme ve verilere dayandırarak almalarını sağlamak
- Çocukları istismar, taciz, ihmal ve çocuk işçiliği dahil olmak üzere sömürü ve şiddetin her türünden korumayı sağlayacak etkin yasal düzenlemelerin yanı sıra güçlendirilmiş koruma ve müdahale kapasitesine destek olmak

BİN YIL KALKINMA HEDEFLERİ

Çocuk koruma konuları Bin Yıl Kalkınma Hedefleri (BKH)'nin -yoksulluğun ortadan kaldırılmasından, çocukların okula gönderilmesine, cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesinden çocuk ölümlerinin azaltılmasına kadar- her biriyle uyum içerisindedir.

Çocukların korunmasının önündeki engellere müdahale edilmedikçe BKH'nin pek çoğuna ulaşılması mümkün olmayacaktır. Çocuk işçiliği bir ülkenin insan kaynaklarını heba ettiği gibi aşırı yoksulluğun azaltılması çabalarını da zayıflatır (BKH 1); silahlı çatışmalar herkes için ilköğretim sağlama gayretlerine zarar verir (BKH 2), çocuk yaşta evlilik kız çocuklarının okuldan alınmalarına dolayısıyla cinsiyet eşitliğinin sağlanamamasına neden olur (BKH 3); annelerinden ayrı düşen çocuklar özellikle de kurumsal ortamlarda tutulacak olurlarsa, erken yaşta ölüm riskiyle karşılaştıkları için çocuk ölümlerinin azaltılması çabaları zarar görür (BKH 4); kadınların genital sakatlamaya maruz bırakılmaları anne sağlığını iyileştirme hedefine engel olur (BKH 5); cinsel sömürü ve tacizse HIV ile mücadeleyi güçleştirir (BKH 6). Bunlara ek olarak, çevre felaketleri çocukları istismar ve tacize açık hale getirdiği için çevresel sürdürülebilirliği sağlama hedefinden uzaklaşılır (BKH 7)

Daha da önemlisi, çocukların korunması paydaşların yakın işbirliğini, dolayısıyla da kalkınma için küresel bir ortaklık oluşturulmasını gerektirir (BKH 8).

- Çocukları silahlı çatışmalar ve doğal afetlerin etkisinden koruyacak mekanizmaları güçlendirmek
- Mağdur, şahit ya da suçlu durumdaki çocuk ve genç erişkinlerin korunmasını sağlayacak ulusal adalet sistemlerinin hayata geçirilmesine destek olmak
- Ailelerinden ayrı düşen çocukların sayısını azaltmak ve yoksul ailelerin çocuklarını korumak ve onlara bakabilmek için ihtiyaç duydukları hizmet ve güvenlik mekanizmalarına erişmelerini temin etmek

UNICEF FAALİYETLERİNDEN ÖRNEKLER

- Bölge ve ülke düzeyinde parlamenterlerle birlikte çalışarak içlerinde parlamenterler için hazırlanmış çocuk koruma (2004) ve çocuk ticareti (2005) konulu el kitaplarının oluşturulmasının da yer aldığı etkinlikler yürütmek
- Latin Amerika ve Karayipler'de çocuklara yönelik ticari cinsel sömürünün ve çocuk ticaretinin önlenmesi için gereken Ceza Yasaları ve ulusal eylem planlarının oluşturulmasına destek olmak
- Orta ve Doğu Avrupa (CEE) ile Bağımsız Devletler Topluluğunu (CIS) oluşturan 20 ülkeden 13'ünde çocuk suçlulara ilişkin adalet sistemlerinin geliştirilmesine yasal reformların uluslararası ölçütlere koşut olarak yapılmasına; özel kolluk güçleri ve hakim ve savcılarının yeni ilkeler ve standartlara uygun biçimde eğitilerek sistemin pilot çalışmalarının yapılmasına katkı sağlamak.

Notlar

¹ Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Çocuk İşçiliğine Son: Çalışma Yaşamına İlişkin Temel İlkeler Konulu ILO Deklarasyonu'nun ardından yayımlanan Küresel Rapor; *Uluslararası Çalışma Konferansı*, 95. Oturum 2006, Rapor I (B), ILO, Cenevre, 2006.

² Uluslararası Çocuk Koruma Örgütü, 'No Kids Behind Bars: A global campaign on justice for children in conflict with the law', www.kidsbehindbars.org.

³ BM Çocuk Fonu, Kadınlarda Genital Sakatlama: Rakamsal Bir Analiz, 2005, UNICEF New York, 2005, s. 1.